

NYHEDSBREV 11 MARTS/APRIL

Kvindelige præster i Burundi – utopi eller en realistisk drøm?

Efter gode dage i Rwanda fløj Bodil og jeg videre til Bujumbura i Burundi, hvor vi begge havde vigtige møder på programmet, inden vi skulle køre op til Rubura næste dag. Bodil skulle blandt andet mødes med Angelique Kanyange. Hun har en master i teologi og sidder i Kvindedepartementets bestyrelse som "særlig rådgiver". Selvom hun er en meget kvalificeret kvinde, kan hun ikke vælges som formand for Kvindedepartementet, da hun ikke er gift med en præst. Det kan være rigtig svært for os at forstå, at ens ægteskabelige status skal afgøre ens kvalifikationer, men det er virkeligheden for kvinderne her i Burundi.

(Her er det interessant, at Laetitia, som er formand for kvinderne i Rwanda og uddannet og ordineret præst med egen menighed, IKKE er gift med en præst.)

Angelique læser nu en phd i teologi og er faktisk den højeste uddannede i UEBB. Men hun kan ikke ordineres som præst og få sin egen menighed, da UEBB ikke – endnu – ordinerer kvinder. Hun kan prædike og også undervise på præsteskolen, men hendes drøm om at være præst i egen kirke synes lige nu langt ude i fremtiden. Andre kirkesamfund har nu kvindelige præster, men det ser ikke ud til at ligge i nærmeste fremtid, at UEBB ordinerer kvinder.

Bodil og Angelique havde spændende drøftelser om kvinders rolle i kirkens historie og i kirken og samfundet generelt, og begge gik derfra med mange tanker om de systemiske udfordringer kvinder i Burundi er oppe imod, men måske også med håb om at kunne rykke ved nogle holdninger ikke mindst i UEBB.

De sendte en dame!

En meget vigtig del af Bodils program var at besøge de projekter, som Korskirken i Herlev støtter, nemlig et OVC-projekt med 20 børn samt de to Batwalandsbyer i Nyamitanga og Shembati tæt ved Musema. Bodil har kommunikeret med medarbejderne gennem de sidste 3-4 år på mail og WhatsApp, og hun glædede sig til at møde Cyriaque, Aline og Pastor Leonidas i virkeligheden.

Vi ankom lørdag formiddag til N.P. Andersens hus i Musema, hvor vi også skulle overnatte til dagen efter. Vi blev modtaget og hilset pænt på

af Cyriaque og Pastor Leonidas, og sidstnævnte kiggede derefter lettere uforstående på os og sagde, "men hvor er mændene"? Vi var lige så uforstående og sagde "hvilke mænd?" "Jamen de sagde, at der kom en præst", sagde Leonidas. Det var åbenbart gået helt hen over hovedet på dem alle, at "Pastor Bodil", som de altså har kommunikeret med i flere år, kunne være en dame.

Vi måtte så forklare, at Pastor Bodil ganske rigtigt var en dame, men så absolut også præst, og så kunne dagens program ellers fortsætte. Det blev en god men lang dag, hvor vi fik besøgt begge landsbyer, så Bodil kunne se, hvilke fremskridt der er, men også få en

forståelse af, hvilke udfordringer der stadig er i arbejdet med især "mind-set change", hvor man arbejder med forståelsen af fx at "gemme til fremtiden", hvor man ikke spiser hele sin høst, men gemmer såsæd til næste sæson, eller at man ikke kan spise alle kaninerne, men skal huske at beholde avlskaniner, så produktionen bliver ved. Det er meget langt fra den måde Batwafolket har levet på i mange generationer, så det er ikke noget, der sker på kort tid. Det kræver også vedholdenhed og forståelse fra de medarbejdere,

der underviser i de forskellige dyrkningsmetoder, husdyrhold osv., at det tager lang tid at ændre levevis, selvom tiltag og ændringer er nok så logiske. Og desværre er holdningen blandt mange i Burundi stadig, at "Batwa er dårlige mennesker". Det blev også meget tydeligt, at Batwa ikke selv føler sig helt integreret, da vi spurgte en af pottemagerne i Shembati, hvem der købte hendes krukke: "Det gør burunderne", svarede hun, altså forstået som alle dem, der ikke er fra Batwa.

Bodil skulle også prædike i Musema om søndagen, og der blev lyttet opmærksomt til hendes prædiken, som handlede om ordet "Kom". Meget symbolsk er det netop et bibelord med ordet "kom", der er malet på bagvæggen i kirken i Musema!

Bare to hvide damer – eller måske potentielle entertainere?

Det var dejligt med besøg af Bodil og godt at opleve, at vi sagtens kunne hygge os i hinandens selskab, selvom vi egentlig ikke kendte hinanden særlig godt i forvejen. Men det har vi da fået gjort noget ved, for der er god tid til snak om aftenen, når man ikke fristes af tv og den slags adspredelser. Vi fik gået lidt tur i Rubura og moret os over, hvor meget underholdning vi kunne levere bare ved at være til stede! Selvom jeg efterhånden har boet her i lang tid, er det simpelthen så spændende og sjovt at kigge på mig/os. Og det er stadig svært at vænne sig til, at det her er ok at pege, grine og kommentere højlydt, når vi kommer gående. "Bazungu babiri" - to hvide, lød det, når vi kom, og det er jo rigtig nok ;)

Det er lidt utroligt, at man kan få en hel markedsplads til nærmest at gå i stå bare ved at gå igennem ;) eller at få en hel skoleklasse til at storme hujende og skrigende op til huset, fordi Bodil stod i haven og kunne ses nede fra skolen. Der gik al klasserumsledelse lige op i røg.

En af dem, der gerne ville snakke med os og ikke bare pege og grine, er en sød lille pige med Downs syndrom. Hun ville meget gerne gå tur med os og snakke om alt muligt. Det nød vi meget, selvom vi ikke forstod alt det, hun gerne ville fortælle os.

En sikker vinder er, hvis børnene kan lokke os til at tage billeder af dem og vise dem med det samme! Så bliver der grinet og skubbet; "se det er dig".

Det kan godt være, vi er nødt til at finde andre talenter frem, hvis vi vil tiltrække lige så meget opmærksomhed og underholde lige så godt hjemme i Danmark – og det er nok meget godt. I virkeligheden kan man godt længes efter at være lidt mere anonym – bare en gang imellem!

At leve med albinisme – ikke et nemt vilkår.

Andre, der har svært ved at være anonyme, er de mange, der lever med albinisme her i Burundi. De får meget – også uønsket – opmærksomhed og skiller sig tydeligt ud.

I foreningen DBSU, Danske Baptister for Sundhed og Udvikling, hjælper vi mange børn og unge, der er født som albinoer. Der er meget forskel på, hvor godt de har det. Nogle lever en "skyggetilværelse", hvor de ikke er accepterede, måske ikke engang af deres familier. Når man møder dem, ser de ned i jorden, prøver ikke at blive lagt mærke til osv.

Andre har fået kærlighed og omsorg hjemme, går i skole og har kammerater. De er anderledes åbne, tillidsfulde og afslappede, og man kan mærke, at de har meget mere selvværd.

I Musema var det hjerteskræende at se, hvor knugede de børn var, som vi skulle møde. Der var ingen øjenkontakt.

Men i Kayanza kom der en flok glade udadvendte børn, som gerne ville fotograferes, snakke med os og i det hele taget opførte sig som helt almindelige børn.

I denne periode besøger jeg sammen med Julien, som tidligere har været projektleder i OVC-projekter, albinoer i både Bubanza og Kayanza distrikt. DBSU støtter med sundhedssikring og med små husdyr. Børnene får kaniner og forældrene grise. Håbet er, at dyrene gennem avl kan give indtægt til at sikre penge til skolemateriale til de børn, der går i skole, eller indtægt til de unge, der ikke længere går i skole. Desværre er der meget lidt vejledning til forældre, der får børn med albinisme. Meget få ved, hvor vigtigt det er, at de skærmer børnenes hud og øjne mod den skarpe sol. Det betyder, at selv børn har tydelige solskader og risikoen for hudkræft er skræmmende stor.

I Musema talte vi med forældrene til en baby, som var godt solskoldet i nakken og på ørerne. De havde ikke fået information om solbeskyttelse, men ville fremover være meget opmærksomme på at dække hans sarte hud til, når han ikke sidder på ryggen.

Solcreme er svært at skaffe og meget dyrt. Og selvom det kunne være fristende at fylde kufferten, er det urealistisk at forsyne så mange med tilstrækkelig solcreme – og det ville nok også blive konfiskeret i lufthavnen alligevel. Så det er bedre med vejledning i, hvordan man kan beskytte sig bedst muligt med lange ærmer/bukser og med kasket eller solhat.

En af familierne, vi mødte i Bubanza, var en mor med 6 børn, hvoraf 4 er født med albinisme. Hun har først født et hvidt barn, derefter fået et hold tvillinger, hvor én er sort og én er hvid og så endnu et hold tvillingepiger hvor begge er albinoer. Og så har hun en lille baby også.

De har tidligere været med i OVC-projektet men har stadig svært ved at skaffe skolemateriale mm til alle børnene, så det er godt, at vi kan hjælpe til. Desværre er familieplanlægningen ikke helt slået igennem her. Vi spurgte, hvor mange børn, hun planlagde at få, og her var svaret: "Så mange Gud har tænkt sig at give mig"! Så det, at man selv kan være med til at beslutte det, er ikke nået helt ud til hende endnu, selvom det faktisk er i dette distrikt, at Kvindenetværkets projekt med familieplanlægning kører nu.

Vejen til Bubanza er virkelig dårlig. Sidst, jeg var der, var juni 2023, hvor Mette og jeg blev rystet godt og grundigt igennem, og siden da er den kun blevet markant ringere og nu også tilsat lange stræk med mudder og dybe hjulspor. Så vi skøjtede noget rundt og hang på bugen, så der skulle både fihjulstræk, differentialespærring og et par raske mænd til, før vi kunne komme videre. Og jeg valgte at gå lidt af vejen, for jeg er faktisk lidt en "kylling", når det kommer til mudrede veje med stejle skråninger til den ene side! Jeg var meget glad for at have Julien som chauffør, og efter sådan en dags rumlende kørsel – fem timers rystetur – summer det i hele kroppen, når man lægger sig til at sove!

En lidt – for – spændende søndag aften...

Søndag eftermiddag er næsten altid lidt stille, for Renovat har fri, og mange i Rubura går også til gudstjeneste igen kl. 15, hvis de ikke kunne nøjes med 3-4 timer om formiddagen. Det var ved at blive mørkt udenfor, og jeg havde ryddet op og sorteret en masse ting, og var gået under bruseren for at skylle støvet af mig. Pludselig hørte jeg lyden af skud og politifløjter og kunne se biler i høj fart lige ovre på modsatte høj! "Jeg skal vist have tøj på" var den første tanke, og dernæst: "Kommer der nogen helt herover på vores høj?" Inden jeg nåede at tænke ret meget mere, var der allerede en besked på min tlf. fra Emmanuel – Jeps gode ven og vores alt-mulig-mand her i Rubura; "Der er noget – jeg er ude i haven". Jeg skyndte mig ud til Emmanuel og nattevagten, og Emmanuel kunne fortælle, at det var ved kommunen, der blev skudt, og at han havde ringet derved, og at jeg ikke skulle være bange, for det var overstået! Således beroliget kunne jeg gå ind igen og skrive til både Jep og Morten, og straks efter stod vores søde præstefrue Anne-Marie helt forpustet og bankede på for også at berolige mig med, at hun havde talt med nogen ovre ved kommunen, og der var ikke mere ballade. Det viste sig, at der var en bilfuld "røvere og stimænd", som havde gjort noget langt væk herfra og som troede, at de kunne undslippe ved at køre forbi os, videre gennem regnskoven Kibira og ud på den anden side. Men politiet var informeret og stod klar med skarpladte våben og skød på dem, da de kom. De flygtede mod Rwanda, hvor grænsen jo er helt lukket, og blev stoppet undervejs, hvorefter fire blev anholdt og fem stak af. Det var altså "the good guys", der skød, men lidt nervøs bliver man da lige. Men hvor er det trygt og godt at mærke, hvor meget jeg bliver passet på heroppe i Rubura. Igen var min "landsby" der og sørgede for, at jeg var tryk! Sådan en aften, hvor hjertet lige havde hamret lidt rigeligt, gik jeg alligevel til ro meget taknemmelig og tryk forvisset om, at jeg er i gode hænder og bliver passet på. Og jeg nåede også at ringe sammen med min søde mand og lige vende det hele inden sengetid!

Farvel til "mine" prærestuderende

Fra 2021 og til nu har jeg ind imellem andre opgaver undervist i engelsk på præsteskolen. De 19 prærestuderende afslutter deres uddannelse fredag 22/3 og er så klar til at blive ordineret. Det har været spændende og anderledes at undervise voksne, og især med så forskellige skolemæssige forudsætninger. Jeg har skullet trække på alle mine

erfaringer med undervisningsdifferentiering og også selv lave nogle af materialerne. Men de har været meget lærevillige, og de har virkelig rykket sig, især her det sidste år. De er gået fra "my name is" og "I am a man" til nu at læse om påskens dage på engelsk! Vi afsluttede med manér med en middag hjemme hos mig i "Huset på højen", med dejlig mad, Fanta og masser af snak og latter og en enkelt sang eller tre og dans!

Renovat og Roger havde tryllet i køkkenet og lavet en festmiddag med ris, bønner, pommes frites, lenga-lenga og oksekød i sovs. Der blev kogt og brasret både inde og ude, og både gaskomfur, brændekomfur OG kogested til trækul var i brug. Det var en dejlig aften, og jeg måtte knibe en lille tåre, da vi sang den sidste sang om, at vi skal ses igen - om ikke før, så når vi mødes i det næste liv. Søndag 17/3 var deres sidste gudstjeneste her i Rubura, så der skulle de også medvirke til gudstjenesten med både sang og taler, og en af dem, Ferdinand, skulle prædike. De havde lavet en meget fin farvelsang, som hele kirken sang med på.

Mandag var så allersidste undervisningstime med dem, og vi nåede at afslutte med Kristi

Himmelfart og Pinse - Og spise krydderkage, inden vi sagde farvel - og på gensyn!

Nu er min stille drøm at kunne deltage ved deres ordination, når den tid

kommer.

Nu er det tid til påskeferie i Danmark og en masse møder, forårstræf i Kvindenetværket mm., inden jeg rejser ud til sidste periode i denne omgang!

I næste nyhedsbrev kan I læse om afslutning i Tinyuka-projektet i Rwanda, lidt om Yego-teamet og mere om Batwa-projekterne.